

Eduskunnan sivistysvaliokunta

15.5.2014

Asia: Suomen kirjastoseuran lausunto HE 38/2014 vp eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt Suomen kirjastoseuralta 9.5.2014 lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta.

Valtionosuuslain uudistamisen keskeisenä tavoitteena on ollut järjestelmän yksinkertaistaminen, mikä on perusteltu tavoite.

Esityksen mukaan valtionosuusjärjestelmän selkeyden ja hallittavuuden vuoksi siirretään mm. yleisten kirjastojen perustamishankkeiden valtionosuus ja -avustus kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen. Suomen kirjastoseura on marraskuusta 2013 lähtien ilmaissut useaan kertaan huolensa julkisuudessa sekä kansanedustajille että valtioneuvoston jäsenille uhasta, joka sisältyy kirjastojen korvamerkittyjen valtionavustusten poistamiseen rakennus-, peruskorjaus- ja kirjastoautohankkeissa.

Erillinen vajaan viiden miljoonan määräraha vuodessa on tähän asti mahdollistanut sen, että kunnat ovat pitäneet kirjastotilansa edes tyydyttävällä tasolla. On erittäin todennäköistä, että suunnitellun uudistuksen jälkeen kirjastojen perustamishankerahat käytetään kunnan muihin investointeihin. Kipeimmin tämä koskee pienten kuntien ja kaupunkien kirjastohankkeita. Kirjastoautohankinnat ovat vaarassa muuallakin kunnan koosta riippumatta.

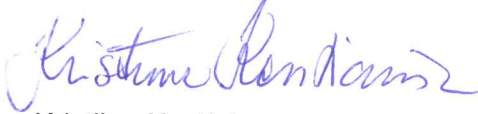
Valtionosuuden korvamerkinnän poistosta on ollut karvaat kokemukset kirjastojen asiakkaille. Korvamerkityn valtionosuuden poisto hankintamäärärahoissa aiheutti vuoden 1993 valtionosuusuudistuksessa sen, että kunnat vähensivät kirjastojen hankintamäärärahoja, jolloin kirjahankintojen määrä väheni kolmanneksen kymmenessä vuodessa. Tämä vaikutti ja vaikuttaa edelleen merkittävästi kansalaisten vapaaseen tiedon ja kirjallisuuden saantiin.

Suunnitellun uudistuksen siirtymäaika olisi välttämätön kunnille, joiden kirjastohankkeet ovat opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitussuunnitelmassa vuosille 2014-2017. Rahoitussuunnitelmassa on kaikkiaan 22 kuntaa, joista 15 kunnan valtionosuus asukasta kohden laskee muutenkin, jos valtionosuusuudistus toteutuu suunnitellusti. Korvamerkityn kirjastohankerahoituksen poistaminen olisi kohtuutonta erityisesti näille kunnille, jotka ovat saaneet valtiolta alustavan lupauksen kirjastohankkeen rahoituksesta.

Kirjastoseura vaatii, että jos kirjastojen perustamishankkeiden korvamerkitty valtionavustus poistetaan, niin eduskunta turvaa jatkossa kirjastojen toiminnan ja kehityksen riittävillä kehittämis- ja kokeilutoiminnan valtionavustuksilla peruspalvelujen valtionosuuden lisäksi.

Laki on jo olemassa. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään kunnalle kirjastolain 4 §:ssä tarkoitettuun keskuskirjasto- ja maakuntakirjastotehtävään sekä muuhun erityiseen tehtävään sekä kehittämis- ja kokeilutoimintaan myönnettävistä valtionavustuksista.

JUKKA RELANDER
Puheenjohtaja

Kristiina Kontiainen
Toimistopäällikkö